

Medytacje na Uroczystość Świętego Józefa
Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny

---

ks. Bronisław Mokrzycki SJ

IDŹCIE DO JÓZEFA!

EUCHARYSTYCZNA MISTAGOGIA
W ROKU LITURGICZNYM

Wydawnictwo WAM
Kraków 2009

© Wydawnictwo WAM, 2009

Redakcja
Siostry Zawierzenia

Projekt okładki
Andrzej Sochacki

Opracowanie plansz według Autora
Siostry Zawierzenia

Na okładce fragment mozaiki
O. M. Rupnika SJ
z kaplicy Sióstr Adoraterek w Leuuo (Włochy)

ISBN 978-83-7505-332-6

NIHIL OBSTAT. Prowincja Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego,
ks. Wojciech Ziółek SJ, prowincjał. Kraków, 21 I 2009 r., 31/09.

WYDAWNICTWO WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 KRAKÓW
tel. 012 62 93 200 • fax 012 429 50 03
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY
tel. 012 62 93 254-256 • fax 012 430 32 10
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

Zapraszamy do naszej
KSIĘGARNI INTERNETOWEJ
<http://WydawnictwoWAM.pl>
tel. 012 62 93 260 • fax 012 62 93 261

Drukarnia Wydawnictwa WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

wydawnictwowam.pl

Jest moim gorącym życzeniem, aby (...) przypomnienie postaci św. Józefa odnowiło w nas także pamięć tej modlitwy, jaką przed stu laty mój Poprzednik (Leon XIII) polecił do niego zanosić. Z pewnością bowiem modlitwa ta, a przede wszystkim sama postać Józefa z Nazaretu nabiera dla Kościoła naszych czasów szczególnej aktualności w związku z nowym Tysiącleciem chrześcijaństwa.

Jan Paweł II, Redemptoris Custos 32

*Studze Bożemu
JANOWI PAWEŁOWI II,*

*który ukazał świętego Józefa
jako wielkiego Patrona
na nowe Tysiąclecie,*

*ten kolejny tom w serii
„Eucharystyczna mistagogia w Roku liturgicznym”
ośmiela się zadedykować
autor*

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE	7
1. Bliżej Józefa to bliżej Serca Boga-Człowieka	8
2. Biblijny typ Józefa z Nazaretu	9
a) imię mówiące o Bożej hojności	10
b) bolesne doświadczenia	11
c) opatrnościowa misja	13
d) „bogactwo” – znak Bożego błogosławieństwa ...	17
e) zachowana czystość	19
3. Józef egipski – również zapowiedzią Mesjasza?	21
a) posłany przez ojca do braci	21
b) „zabijmy go!”	22
c) wywyższony i wybawiający	24
4. Typiczne wyobrażenie Jezusa i Józefa – synteza	26
5. Publikacja „Idźcie do Józefa!”	28

CZŁOWIEK WIELKIEGO ZAWIERZENIA

PIERWSZY POWIERNIK TAJEMNICY PASCHALNEJ	33
1. Chrystus – jedyną drogą zbawienia	34
2. Konieczność wiary w Chrystusa Paschalnego	35
3. Najdoskonalsze wzorce wiary	36
4. Święty Józef – „zwierciadłem” Chrystusowej Paschy	38
5. Potrzeba wytrwałego rozmyślenia	39
a) „pisma mało, ale tajemnic wiele”	39
b) „wiadra trzeba i powrozów”	40

OBIETNICA MESJASZA – DAWIDOWEGO	
POTOMKA	43
1. Paschalność życia Dawida	44
a) najmłodszy – Bożym wybrańcem	44
b) pasterz – zwycięzcą nad zbrojnym wojownikiem	45
c) prześladowany i wywyższony	45
d) nawrócony grzesznik	46
2. Dawid pouczony przez Boga	48
3. Dawid otrzymujący obietnicę Potomka	49
a) na linii wcześniejszych obietnic	49
b) obietnica trwałości Dawidowego królestwa	49
c) ponad ludzkimi wyobrażeniami	50
4. Boże obdarowanie – źródłem wielkości Dawida ...	51
5. Człowiek wielkiej wiary i pokory	52
a) wdzięczność za przeszłość	53
b) wdzięczność za obietnicę mesjańską	53
c) wdzięczność za dobro okazane całemu Izraelowi	54
 POTOMEK I POTOMSTWO	 56
1. Perspektywa Nowego Przymierza	57
2. Synostwo w Synu	58
3. Niezwykłe wyniesienie człowieka	58
 OBIETNICA DANA ABRAHAMOWI I JEGO POTOMSTWU	 60
1. Obietnica ziemi i potomstwa	61
2. Wiara wypróbowana	62
a) „wyjdź z twojej ziemi”	62
b) „żona twoja urodzi ci syna”	63
c) „złóż go w ofierze”	64
d) „nie podnoś ręki na chłopca!”	65
e) „będę ci błogosławił”	65
3. Dzięki wierze	66

4. Wiara paschalna	67
a) silniejsza niż śmierć	67
b) wbrew nadziei	68
5. Abraham – Dawid – Józef	69
OGNIOWA PRÓBA ZAWIERZENIA	72
1. „Jakże się to stanie?”	73
2. „Za sprawą Ducha Świętego”	74
3. „Był człowiekiem sprawiedliwym”	76
4. „Zamierzał oddalić Ją potajemnie”	77
5. „Józefie, synu Dawida..!”	78
6. „...Nie bój się!”	79
7. „On zbawi swój lud”	80
8. „Ujrzał dzień Pana”	81
9. „Uczył tak, jak mu polecił anioł Pański”	82
ZAWIERZENIE OJCU NIEBIESKIEMU	84
1. „Na Święto Paschy”	85
2. „Po trzech dniach”	86
3. „Czemuś nam to uczynił?”	87
4. „Być w tym, co należy do Ojca”	88
5. „Nie zrozumieli”	89
6. „Był im poddany”	91
Opis planszy: „Człowiek wielkiego zawierzenia”	92

CZŁOWIEK NA WSKROŚ PASCHALNY

PEŁNIA PASCHALNOŚCI W ŻYCIU ŚWIĘTEGO JÓZEFA	97
1. Istota paschalności	98
a) nierozzerwalna dwoistość	99
b) niepojęta dla rozumu	99
c) wspomniana i uobecniata w liturgii	100

2. Hymn ks. K. Drużbickiego SJ – lekcją paschalności	101
a) wcielenie Syna Bożego (Mt 1, 18-25)	108
b) narodzenie Pana Jezusa (Łk 2, 1-20)	111
c) obrzezanie Dzieciątka Jezus (Łk 2, 21)	113
d) ofiarowanie Dzieciątka Jezus (Łk 2, 22-35)	115
f) powrót do Nazaretu (Mt 2, 19-23; Łk 2, 40)	119
g) odnalezienie w świątyni (Łk 2, 41-50)	121
PEŁNIA PASCHALNOŚCI W NASZYM ŻYCIU	125
1. Sens duchowych doświadczeń	126
a) pieczęć autentyzmu i rozwoju wiary	127
b) zwrócenie się ku Bogu	129
c) kroczenie drogą zbawienia	130
d) doświadczenie Bożej potęgi	132
2. Posłuszeństwo wobec Bożego posłańca	133
3. Maryja – Matką „rozwiązującą węzły”	135
Opis planszy: „Człowiek na wskroś paschalny”	136

CZŁOWIEK EUCHARYSTII

PATRON ŻYCIA EUCHARYSTYCZNEGO	141
1. „Ojciec Jezusa – ojcem Kościoła”	143
a) Święta Rodzina – „początkiem Kościoła”	143
b) „ojcowska miłość obejmująca każdego”	144
2. Wpisany w tajemnicę Eucharystii	145
a) „otrzymał Chleb dla całego świata”	145
b) „karmił z pracy rąk własnych Słowo Wcielone, Chleb Anielski”	145
c) „pierwszy, który wznosił ku niebu dar zbawczej ofiary”	146
d) „pierwszy diakon pierwszego Kapłana”	148
e) „mógł trzymać Go i nosić na swoich rękach” ..	148
3. Opiekun „Ziarna Żywota”	149

PRZYZYWANY LITANIJNĄ MODLITWĄ KOŚCIOŁA 159

1. W służbie Bogu Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu 160
  - a) „Święta Maryjo” 162
  - b) „Święty Józefie” 164
  - c) Maryja i Józef a tajemnica Eucharystii 165
2. Pochodzenie, funkcje i zadania świętego Józefa .. 167
  - a) „Przesławny potomku Dawida” 168
  - b) „Światło Patriarchów” 170
  - c) „Oblubieńcze Bogarodzicy” 172
  - d) „Przeczysty Stróżu Dziewicy” 175
  - e) „Żywicielu Syna Bożego” 180
  - f) „Troskliwy Obrońco Chrystusa” 182
  - g) „Głowo Najświętszej Rodziny” 184
  - h) zadania świętego Józefa a tajemnica Eucharystii 186
3. Cnoty świętego Józefa 187
  - a) „Józefie najsprawiedliwszy” 187
  - b) „Józefie najczystszy” 190
  - c) „Józefie najroztropniejszy” 192
  - d) „Józefie najmężniejszy” 193
  - e) „Józefie najposłuszniejszy” 194
  - f) „Józefie najwierniejszy” 197
  - g) cnoty świętego Józefa a tajemnica Eucharystii 199
4. Święty Józef – Wzorem i Opiekunem 200
  - a) „Zwierciadło cierpliwości” 201
  - b) „Miłośniku ubóstwa” 204
  - c) „Wzorze pracujących” 206
  - d) „Ozdobo życia rodzinnego” 209
  - e) święty Józef jako wzór postaw a tajemnica Eucharystii 212
  - f) „Opiekunie dziewic” 213
  - g) „Podporo rodzin” 216
  - h) „Pociecho nieszczęśliwych” 219
  - i) „Nadziejo chorych” 221

j) „Patronie umierających”	222
k) „Postrachu duchów piekielnych”	223
l) „Opiekunie Kościoła świętego”	226
m) opieka świętego Józefa a tajemnica Eucharystii	229
5. W służbie Kościołowi	231
Opis planszy: „Człowiek Eucharystii”	232

POUCZAJĄCE DZIEJE KULTU ŚWIĘTEGO JÓZEFA

SENS KULTU ŚWIĘTYCH	237
1. Zawsze skierowany ku Bogu	237
2. Przybliżanie paschalnego misterium Chrystusa ..	238

OBIEKTYWNA PODSTAWA KULTU ŚWIĘTEGO JÓZEFA	241
1. Zbawcze wydarzenie wcielenia	241
2. Ziarno przyszłości	243

HISTORIA KULTU ŚWIĘTEGO JÓZEFA – SWOISTĄ EPIFANIĄ PASCHY	244
1. Historia wpisana w paschalne dzieje kultu Syna Bożego	246
2. Historia podobna do dziejów kultu Matki Bożej	248

DYNAMICZNY PROCES I ZNACZĄCE IMPULSY OPATRZNOŚCIOWE	250
1. Impuls biblijno-ewangeliczny	251
a) niewiele słów, wiele treści	251
b) pierwsi „Czyciele” świętego Józefa: Jezus i Maryja	252
c) głód poznawania szczegółów („Więcej!”) – apokryfy	254

2. Impuls patrystyczny	257
a) dlaczego tak mało?!	258
b) opatrnościowo!	259
c) św. Augustyn z Hippony (+ 430)	262
3. Impuls monastyczny i przejawy pobożności ludowej	264
a) klasztor św. Saby (X w.) – początki uroczystości	265
b) kanon z greckiego klasztoru Grottaferrata	266
c) klasztor benedyktyński w Reichenau – martyrologium (IX w.)	267
d) pierwsze oficjum brewiarzowe (XIII w.)	268
e) obchód święta ku czci świętego Józefa w poszczególnych zakonach	268
f) augustiański klasztor św. Floriana w Austrii – pierwszy formularz mszalny (XIII w.)	271
g) mistycyzm średniowieczny	271
h) Patron rodzin zakonnych	272
i) inicjatywa włoskiego kapucyna	275
j) klasztor benedyktyński w Châlons – kolebką nabożeństwa środowego (XVII w.)	276
k) wpływ na pobożność ludową	276
l) kasata zakonów, powstawanie nowych; upadek i odrodzenie się kultu	278
4. Impuls liturgiczny – lokalny	280
a) miejsca historycznie związane ze świętym Józefem	281
b) pierwsze przejawy kultu liturgicznego	282
c) święto obchodzone 19 marca	285
d) święto Opieki	286
e) święto Zaślubin	287
f) najprężniejsze ośrodki kultu	288
g) formy pobożności ludowej	291
h) kult świętego Józefa na ziemiach polskich	294
5. Impuls teologiczny	306

a) wybitni teologowie średniowiecza	306
b) teologowie XVI i XVII wieku	319
c) późniejsi teologowie – wielcy krzewiciele kultu	329
d) teologowie jezuicy	335
6. Impuls liturgiczny – powszechny	345
a) święto obchodzone 19 marca	345
b) święto Opieki	348
c) święto świętego Józefa Robotnika	349
d) święto Zaślubin	350
e) Patron Kościoła Powszechnego	350
f) prefacja i wezwanie w aktach uwielbienia	352
g) imię świętego Józefa w Litanii do Wszystkich Świętych	352
h) Litania do świętego Józefa	355
i) nabożeństwo marcowe	356
j) włączenie imienia świętego Józefa do liturgii mszalnej	356
k) Msza wotywna o świętym Józefie	363
l) decyzje w ramach odnowy po Vaticanum II	364
m) Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii	364
7. Impuls potrydencki	366
a) „fenomen ignacjański”	367
b) święta Reformatorka Karmelu	372
c) wielcy założyciele i pasterze; nowe zakony i wspólnoty	375
8. Impuls materialno-duchowy przez sztukę i architekturę	377
a) sztuka wczesnochrześcijańska	377
b) twórczość średniowieczna	379
c) dzieła renesansowe	381
d) sztuka barokowa	383
e) najczęściej spotykane atrybuty	386
f) architektura kościołów karmelitańskich	387
g) ołtarze w kościołach jezuickich	387

h) sanktuarium świętego Józefa w Kaliszu	388
i) specjalne wyróżnienia obrazów i figur świętego Józefa	390
9. Wielki impuls ze strony Stolicy Apostolskiej	393
a) co o świętym Józefie mówią Sobory?	394
b) co o świętym Józefie mówi Namiestnik Chrystusa?	398
10. Impuls naukowy i organizacyjny (instytucjonalny)	418
a) troska o biblijno-teologiczną głębię i rzetelność naukową	418
b) troska o autentycznie chrześcijańską duchowość	419
c) ośrodki duchowości i teologii	420
 TRIUMF I CHWAŁA POWSZECHNA W KOŚCIELE ...	426
1. „Boże obietnice spełniają się wolno, ale pewno i wspaniale”	427
2. Obdarzony wielką czcią wiernych	429
a) „pokora poprzedza sławę”	430
b) Patron na trudne czasy	430
3. W centrum historii świata	431
a) centrum świata – w misterium wcielenia	431
b) centrum świata – w Sercu Boga	433
Opis planszy: „Pouczające dzieje kultu świętego Józefa”	435
 WYKAZ SKRÓTÓW	437
 LITERATURA	439

SŁOWO WSTĘPNE

Idźcie do Józefa! – oto wymowne polecenie umieszczone niejednokrotnie na postumentach figur czy przy wizerunkach przedstawiających świętego Józefa, Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny i Opiekuna Syna Bożego, Jezusa Chrystusa. Zawsze przyciąga ono uwagę przechodnia, ale, jak się wydaje, ze szczególną mocą przemawia w kościele świętego Józefa w Nazarecie.

Znajduje się tam jedyna w swoim rodzaju figura przedstawiająca świętego Józefa z małym Jezusem. Józef, jak patriarcha trzyma laskę w prawicy, lewą zaś ręką przygarnia stojącego przed nim Chłopca. Natomiast mały Jezus ma podniesioną prawą rękę w uroczystym geście Nauczyciela przemawiającego już z autorytetem. W lewej dłoni trzyma Księgę Ewangelii, którą właśnie ogłasza. Zaskakujące jest to, że na otwartych stronicach Księgi wypisane są te słowa: *Ite ad Joseph!* (łac.) – *Idźcie do Józefa!* Jeśli powiążemy gest prawej dłoni Nauczyciela z tym napisem, to możemy odczytać zdumiewające przesłanie. Oto Jezus, Wcielony Syn Boży, wskazując na swojego przybranego Ojca, jak gdyby mówi do nas: „Patrzcie na Józefa, na jego życie, postawy i działanie. I uczcie się od niego, jak w praktyce żyć Ewangelią, jej istotą i duchem”.

1. Bliżej Józefa to bliżej Serca Boga-Człowieka

Właśnie w takim świetle ukazuje posłannictwo naszego Świętego papież Pius XII, który w swoim liście zapowiadającym ustanowienie święta Świętego Józefa Robotnika naucza: „Nie mogłoby być obrońcy, który by lepiej wam wskazywał drogę, czy lepiej wprowadzał w wasze życie ducha Ewangelii, niż święty z Nazaretu. Jako Serce Boga-Człowieka, Zbawiciela świata, jawi się wam i wszystkim ludziom ten duch, lecz pewne jest, iż żaden człowiek pracujący na tej ziemi nie został nim nigdy tak przepelniony, jak przybrany ojciec Jezusa, który żył z Nim w najintymniejszej bliskości oraz wspólnocie rodziny i pracy. W ten sposób, jeśli pragniecie być blisko Chrystusa, i my również dziś to powtarzamy: *Ite ad Joseph*, idźcie do Józefa” (1 maja 1955 r.; cyt. za: P. M. Solimeo, *Pójdźcie do Józefa!*, Kraków 2008, s. 97).

Zwróćmy szczególną uwagę na te słowa papieża: „duch Ewangelii”, który jawi się „jako Serce Boga-Człowieka, Zbawiciela świata”. Wynika z nich, że duchem Ewangelii jest Serce Jezusa Chrystusa wydane w paschalnej Ofierze dla naszego zbawienia. Ta Ofiara Zbawiciela świata jest najpełniejszym objawieniem się Boga-Miłości, Bożego Ducha, który „rozlewa się na nas z przebitego Serca Jezusa Chrystusa” – jak śpiewamy w jednej z pieśni. A zatem „duch Ewangelii” to inaczej „duch paschalny”.

Tego właśnie „ducha Ewangelii”, czyli ducha Pana umęczonego i zmartwychwstałego, najłepiej – po

Najświętszej Maryi Pannie – przejął w siebie i wprowadza w nasze życie Święty z Nazaretu. On bowiem, jako najściślej zjednoczony z Jezusem już od chwili wcielenia, najbardziej poznał Jego Serce i przez postawę heroicznej wiary, a także miłości wypróbowanej w ogniu „paschalnych” przeżyć i doświadczeń, uczestniczył w Jego misterium Paschy. Dlatego Pius XII zachęca wszystkich, którzy pragną upodobnić się do Chrystusa, dzieląc Jego paschalny los, aby przychodzili do Józefa.

2. Biblijny typ Józefa z Nazaretu

To „ewangeliczne orędzie”: *Idźcie do Józefa!* literalnie pochodzi z Księgi Rodzaju (41, 55) i odnosi się do Józefa zwanego egipskim, jednego z synów patriarchy Jakuba, najbardziej przez ojca umiłowanego. I nie jest to przypadek, że Kościół w swojej tradycji i w nauczaniu wiąże owego starotestamentalnego Józefa ze świętym Opiekunem Syna Bożego. Już niektórzy Ojcowie Kościoła wyrażali pogląd, który później – poczynając od św. Bernarda z Clairvaux (XII w.) – stał się powszechny, że istnieje wyraźne podobieństwo pomiędzy pierwszym a drugim Józefem, a wręcz pierwszego można nazwać biblijnym typem, czyli zapowiedzią drugiego.

Przyjrzyjmy się więc obu tym postaciom, historii ich życia i zadaniom powierzonym im przez Boga, wydobywając zachodzące pomiędzy nimi podobień-

stwo, które swój punkt zbieżności ostatecznie ma właśnie w owym „duchu Ewangelii” – duchu paschalnym, czyli w misterium Jezusa Chrystusa. Jednocześnie zwróćmy uwagę na zachodzące pomiędzy nimi różnice – na wyższość drugiego Józefa nad pierwszym.

a) imię mówiące o Bożej hojności

Pierwszą cechą wspólną jest noszenie tego samego imienia. Warto zatrzymać się nad znaczeniem imienia „Józef”, gdyż w języku biblijnym, zgodnie z duchem semickim, imię jest nie tylko nazwaniem osoby, ale też wyraża jej cechy i zadania, jakimi Bóg ją obdarza.

Hebrajskie imię *Josef* składa się z dwóch członów: *Jo* (skrót od *Jeho*, *Jahwe*) oraz *jasaf* (dodać, przydać). W całości oznacza: „Bóg przyda”, „Bóg da wzrost”, tłumaczone jest też jako prośba: „Niech Bóg pomnoży”. Tak więc imię to mówi o Bożej hojności.

Rachela, matka pierwszego Józefa, nazywając go tym imieniem, chciała wyrazić Bogu wdzięczność za tego syna, urodziła go bowiem po długim czasie swej niepłodności. Zarazem imieniem tym wyrażała swe pragnienie: *Oby Pan dodał mi jeszcze drugiego syna!* (Rdz 30, 24).

Jak znacząco i o ileż bardziej wyraziście – na tym etapie historii zbawienia – brzmi imię naszego Świętego. Odczytując znaczenie tego imienia w kontekście jego życia, przytoczmy słowa o. Bernarda Martelet

OCR. W swojej książce poświęconej świętemu Józefowi pisze: „Józef, to imię wyrażające wdzięczność, a zarazem pragnienie. Można się domyślać, jaki rezonans wywoływało ono w sercu Maryi, gdy nazywała nim swego narzeczonego. Oboje pragnęli przyjscia innego «upragnienia narodów». Wymawiając imię Józefa, Maryja oglądała w duchu całą wzruszającą stronicę dziejów swego ludu, a równocześnie tajemniczą zapowiedź przyszłości” (JMU, s. 50).

b) bolesne doświadczenia

Również dzieje obu Józefów ujawniają podobną – paschalną – dynamikę. Obaj bowiem doświadczają nienawiści i odrzucenia, a Pan Bóg, dopuszczając te doświadczenia, wyprowadza z nich zamierzone przez siebie dobro. Kierując ich kroki do Egiptu, daje dowody, że wciąż czuwa nad ich losem.

– Józef egipski

Został znienawidzony przez braci za to, że ojciec kochał go *bardziej niż ich wszystkich* (por. Rdz 37, 4). Sprzedany przez nich izmaelskim kupcom, został następnie uprowadzony do Egiptu, a tam z kolei sprzedany urzędnikowi władcy egipskiego. Po wielu trudnych doświadczeniach pozyskał zaufanie i względy faraona, a nawet został ustanowiony rządcą dóbr całego kraju, drugim po faraonie. Więcej – zrządzeniem Bożej Opatrzności stał się wybawicielem Egiptu i okolicznych krajów od klęski głodu, gdyż pouczo-

ny przez Boga, zgromadził zapasy żywności w latach urodzaju (zob. Rdz 39-41). Gdy nastał wielki głód, a więc gdy pojawiła się wizja nieuniknionej śmierci, *ludność domagała się chleba od faraona*, a ten odsyłał ich do Józefa, mówiąc te właśnie słowa: *Idźcie do Józefa* (Rdz 41, 55). Józef zaś otwierał wszystkie spichlerze i sprzedawał Egipcjanom zgromadzone w nich ziarno. Przybywali do niego również mieszkańcy innych krajów, by kupować zboże, *gdyż głód po całej ziemi się wzrósł* (Rdz 41, 57). Wśród przybywających i proszących o ratunek znaleźli się także jego bracia, których nie ominęła klęska głodu. Stanąwszy przed roztropnym rządcą, nie rozpoznali w nim swojego brata, którego kiedyś skrzywdzili. On jednak sam dał się im poznać, wielkodusznie przebaczył im winę i hojnie ich obdarował. Potem *osiedlił ojca i braci, dając im posiadłość w najbardziej żyznej części Egiptu, w ziemi Ramses, jak mu polecił faraon. I zaopatrywał ojca i braci, i całą rodzinę swego ojca w żywność, stosownie do liczby dzieci* (Rdz 47, 11-12; zob. Rdz 37-47).

– Józef z Nazaretu

On również, podobnie jak Józef egipski, udaje się do Egiptu z powodu cierpienia, jakiego doznaje. W jego przypadku jest to cierpienie ojcowskie, zadane przez Heroda, który na wieść o narodzeniu się króla żydowskiego, powodowany zazdrością i nienawiścią, *szukał Dzieciątka, aby Je zgładzić* (zob. Mt 2, 1-15).

Wskazując na zbieżność losów pierwszego i drugiego Józefa, o. Martelet pisze: „Niewątpliwie Józef

i Maryja musieli się interesować okolicami, które zamieszkiwali w dawnych czasach ich przodkowie. Przypominali sobie całą historię narodu wybranego od przybycia do Egiptu Józefa, sprzedanego przez braci, aż do wyjścia całego ludu pod wodzą Mojżesza w czterysta lat później. (...) Matka Najświętsza, rozważając Pismo św., nie omieszkła porównywać dwóch «Józefów», tego, któremu faraon powierzył zarząd Egiptu, z tym, któremu Bóg oddał w opiekę swego Syna. Sam Józef musiał rozmyślać o dziwnych drogach, jakimi Bóg prowadził pierwszego Józefa w Egipcie, i o swoim przeznaczeniu. W obu wypadkach punktem wyjściowym była nierozumna nienawiść. Nienawiść Heroda nie była bardziej uzasadniona niż zawiść braci Józefa” (JMU, s. 98n). A jednak te bolesne doświadczenia, które zmusiły jednego i drugiego Józefa do przebywania w obcym kraju, wpisały się w realizację Bożych zamierzeń.

CZŁOWIEK WIELKIEGO ZAWIERZENIA

Święty Józef
wieńczy patriarchalny nurt
„Ojców” Starego Przymierza
pielgrzymujących w wierze
w oczekiwaniu na spełnienie się
paschalnej tajemnicy zbawienia

*Józefie, synu Dawida,
nie lękaj się!*

Idźcie do Józefa!

UROCZYSTOŚĆ ŚW. JÓZEFA
OBLUBIENCA NAJŚWIĘTSZEJ
MARYI PANNY

CZŁOWIEK WIELKIEGO ZAWIERZENIA

„**JÓZEFIE, SYNU DAWIDA,**
nie bój się wziąć do siebie
MARYI, twej Małżonki,
albowiem z Ducha
Świętego jest to,
co się w Niej
poczęło.
Porodzi SYNA,
któremu nadasz
imię **JEZUS,**
On bowiem
zławi lud
od jego grzechów”
(wg Mt 1)

Na ten widok
zdziwili się bardzo,
a Jego Matka rzekła
do Niego: „Synu,
CZEMUŚ
nam to ucrzynił?
Oto OJCIEC TWÓJ
I JA z bólem serca
szukaliśmy Ciebie”
(wg Łk 2)

ABRAHAM „WBREW NADZIEI
UWIERZYŁ NADZIEI” (Rz 4, 18)

Maryja Dziewica i święty Józef
stanęli w płomieniu
OGNIOWEJ PRÓBY,
która ma jakby kształt
„pytajnika” i krzyżowego
„wykrzyknika”.

Jak niegdyś **ABRAHAM, BOGU** zostawiają
ODPOWIEDŹ na bolesne pytania serca
(zob. Rdz 22)

*Ale kiedy i w Egipcie
głód zaczął się dawać we znaki,
ludność domagała się
chleba od faraona.*

*Wtedy faraon mówił
do wszystkich Egipcjan:
IDŹCIE DO JÓZEFA
i, co on wam powie, czyńcie
(wg Rdz 41, 55)*

*Do Ciebie, Panie, wznoszę
moją duszę, Tobie ufam, Boże,
niech zawód mnie
nie spotka. Niech moi
wrogowie nie triumfują
nade mną, nikt bowiem,
KTO CI ZAWIERZYŁ,
nie będzie zawstydzony
(Ps 25, 1-3 wg LG)*

PIERWSZY POWIERNIK TAJEMNICY PASCHALNEJ

W dniu 19 marca wraz z całym Kościołem przeżywamy Uroczystość świętego Józefa, Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny. Wspominamy wielkiego Świętego, którego Bóg, wypełniając swój odwieczny plan odnowy i usynowienia człowieka oraz chwalebnej przemiany wszechświata skażonego przez grzech, postawił w najważniejszym, szczytowym punkcie realizacji tego planu i obdarzył wyjątkowym zadaniem. Wybrał go na przybranego Ojca swojego Syna, który w *pełni czasu* (Ga 4, 4) „dla nas i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba i za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się Człowiekiem” (*Cre-do*). Bóg zechciał bowiem, by Jego Jednorodzony Syn przyszedł na świat w ludzkiej rodzinie i był do nas podobnym we wszystkim, z wyjątkiem grzechu (por.

Hbr 4, 15). To właśnie Wcielony Syn Boży, Jezus Chrystus, jest Wykonawcą dzieła zamierzonego przez Boga Ojca (por. J 4, 34), a Jego misterium wcielenia i odkupienia jest owym „szczytowym punktem” całej historii zbawienia. Samą zaś istotę tego dzieła stanowi Chrystusowa Pascha – przejście ze śmierci do życia (hebr. *pesah*, aram. *pascha* – przechodzenie), zbawienne dla całego świata.

1. Chrystus – jedyną drogą zbawienia

Dzisiejsza liturgia ukazuje więc świętego Józefa w bardzo ścisłym związku z misterium Chrystusa, a zwłaszcza z tym „sercem” Jego dzieła, jakim jest Pascha. Zarazem jednak ukazuje go na tle szerokiej panoramy historii, bo chociaż jako wydarzenie historyczne Pascha dokonała się tylko raz, to jednak jako misterium ogarnia całą rzeczywistość. Ona jest kluczem do właściwego rozumienia całej Biblii, zarówno Starego, jak i Nowego Testamentu, wielkiej historii świata i małej historii każdego człowieka – i to żyjącego w każdym czasie, zarówno przed wcieleniem Syna Bożego, jak i w czasie Jego ziemskiego życia i po Jego wniebowstąpieniu. Chrystus bowiem jest jedynym Zbawicielem świata, jedynym Pośrednikiem między Bogiem a ludźmi (por. 1 Tm 2, 5), jedyną *drogą i prawdą, i życiem*. I nikt nie przychodzi do Ojca inaczej, jak tylko przez Niego (por. J 14, 6). Wszystko więc, co dokonało się i wciąż dokonuje w dziejach zbawienia,

jest opromienione Chrystusową Paschą, na nią wskazuje i z różnych stron ku niej prowadzi.

Dlatego również refleksja nad życiem i misją świętego Józefa, a także cześć oddawana mu w Kościele – podobnie zresztą jak kult wszystkich innych Świętych – ma na celu odkrywanie i zgłębianie tego właśnie misterium.

2. Konieczność wiary w Chrystusa Paschalnego

Życie Świętych, a więc tych, którzy już osiągnęli chwałę zbawienia, stanowi dla nas wzór przyłączenia się do Chrystusa i wiernego kroczenia Jego śladami. Naśladując Chrystusa w wypełnianiu zbawczej woli Ojca, Święci ukazują nam najwłaściwszą postawę, jaką człowiek winien przyjąć wobec Boga – posłuszeństwo pełne miłości. To właśnie przez miłosne posłuszeństwo (łac. *amorosa oboedientia*), posunięte aż po dobrowolnie przyjętą mękę i najhaniebniejszą śmierć, Jezus Chrystus dokonał dzieła naszego odkupienia. *Albowiem jak przez nieposłuszeństwo jednego człowieka wszyscy stali się grzesznikami, tak przez posłuszeństwo Jednego wszyscy staną się sprawiedliwymi* (Rz 5, 19).

Święci są dla nas zarazem przykładem wiary, bo radykalne pójście za Chrystusem Paschalnym i upodobanie się do Niego wymaga od człowieka głębokiej wiary, a więc nie tylko uwierzenia Chrystusowi, ale wytrwania z Nim w Jego przeciwnościach (por. Łk 22, 28; Mt 24, 13). Wymaga tego zwłaszcza paradok-

salność Paschy, czyli ta prawda odciskająca swą pieczęć na całej rzeczywistości, że prawdziwe życie rodzi się na krzyżu, radość – wyrasta ze smutku, światłość – powstaje pośród ciemności, a królewska wielkość tkwi w tym, co po ludzku jest małe i pogardzane.

Do przyjęcia tej trudnej prawdy potrzebna jest więc taka wiara, która nie byłaby postawą bierną, ale czynną, mobilizującą całe człowieczeństwo, a to często wymaga od człowieka ogromnego wysiłku – oderwania się od samego siebie, od subiektywnych przekonań, myśli i wrażeń oraz wzniesienia się ponad to, co dostrzegalne, co tylko naturalne. A jednak do takiej właśnie postawy wezwani są wszyscy, bo – jak nas poucza Sobór Watykański II – „Bogu objawiającemu się należy okazać «posłuszeństwo wiary» (por. Rz 1, 5; 2 Kor 10, 5-6), przez które człowiek z wolnej woli cały powierza się Bogu, okazując «pełną uległość rozumu i woli wobec Boga objawiającego» i dobrowolnie uznając objawienie przez Niego dane” (KO 5).

3. Najdoskonalsze wzorce wiary

Najpiękniejszą odpowiedzią wiary wobec objawiającego się Boga jest ta, jaką dała Najświętsza Maryja Panna: *Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa!* (Łk 1, 38). Maryja wypowiedziała te słowa w chwili zwiastowania. I nie był to tylko jednorazowy akt Jej wiary, lecz wyraz nastawienia całego Jej życia. Jan Paweł II pisze: „Jeśli chodzi o wiarę

Maryi oczekującej Chrystusa, zwiastowanie jest z pewnością momentem przełomowym, ale zarazem jest także punktem wyjścia, od którego zaczyna się całe «itinerarium ku Bogu»: cała Jej droga wiary. Na tej zaś drodze w sposób niezwykle, zaiste heroiczny – owszem, z coraz większym heroizmem wiary – będzie się urzeczywistniać owo «posłuszeństwo», które wyznała wobec słowa Bożego objawienia” (RM 14).

Józef z Nazaretu zajął postawę wiary podobną do tej, jaką kontemplujemy w Maryi – przyjął objawienie Boże sercem otwartym, pokornym i głęboko wierzącym. Dlatego słowa z cytowanej wyżej Konstytucji soborowej dotyczące najgłębszej istoty wiary (zob. KO 5) do niego „*odnoszą się w całej pełni*” – jak stwierdza Jan Paweł II w adhortacji poświęconej świętemu Józefowi. „Józef wprowadził – czytamy w tym dokumencie – nie odpowiedział na słowa zwiastowania słowami, tak jak Maryja, natomiast «uczynił tak, jak mu polecił anioł Pański: wziął swoją Małżonkę do siebie» (Mt 1, 24). *To, co uczynił, było najczystszy* «*posłuszeństwem wiary*» (por. Rz 1, 5; 16, 26; 2 Kor 10, 5-6)” (RC 4). Tym posłuszeństwem wiary Oblubieniec Dziewicy Maryi odpowiedział na Boże wezwanie do tego, „*aby służył bezpośrednio osobie i misji Jezusa poprzez sprawowanie świętego ojcostwa*” (RC 8). Było to, podobnie jak u Maryi, posłuszeństwo całego życia. Święty Józef wyrażał je w konkretnych decyzjach i czynach, o których Ewangelisci piszą wprowadzicie niewiele, wystarczająco jednak, by poznać całe duchowe bogactwo i piękno jego osoby.